Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta

Asia: HE 29/2019 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2020

Suomen Varustamot ry lausuu talousarvion kauppamerenkulkua koskevista osista seuraavaa:

1) **Meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyn parantaminen.**

Hallitus esittää, että merenkulun kilpailukykytukilain nojalla varustamoille palautetaan määrä joka vastaa perittyjä merenkulkijoiden ennakkoveroja ja työnantajan osuudet merimieseläkevakuutusmaksuista ja tapaturmavakuutusmaksuista.

Esityksestä puuttuu työnantajan osuus työttömyysvakuutusmaksuista.

Voimassa olevan väliaikaisen lainmuutoksen perusteella työnantajalle palautetaan vuonna 2019 puolet työnantajan osuudesta työttömyysvakuutusmaksuista. Väliaikainen lakimuutos on voimassa tämän vuoden loppuun.

Syy tälle lakikorjaukselle on, että vuonna 2016 toteutetun merimieseläkelain uudistus, jonka tarkoitus oli olla kustannusneutraali varustamolle, on aiheuttanut kuitenkin eniten työllistäville varustamoille merkittäviä lisäkustannuksia. Tämän vuoksi silloinen hallitus ja eduskunta katsoi perustelluksi ottaa työnantajan työttömyysvakuutusmaksu takaisin merenkulun palautusjärjestelmän piiriin.

Liikenne- ja viestintävaliokunta katsoi mietinnössään 29.11.2018, että "viimeistään ensi vuoden lisätalousarviossa tilanne tulee korjata kunnes saadaan pysyvämpi ratkaisu asiaan. Valiokunnan ehdotuksesta eduskunta hyväksyi lausuman, jonka mukaan "eduskunta edellyttää, että suomalaisen merenkulun kilpailukyvyn parantamiseksi sekä suomalaisten alusten pitämiseksi Suomen lipun alla valtioneuvosto ryhtyy pikaisesti toimenpiteisiin, joilla verotus saatetaan tärkeimpiä vertailumaita vastaavaksi esimerkiksi nettopalkkajärjestelmää käyttäen." (**liite** 1)

Eduskunnan edellyttämiin pikaisiin toimenpiteisiin ei kuitenkaan ole ryhdytty. Esitämme tämän vuoksi, että laki meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyn parantamisesta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta jatketaan kunnes on saatu pysyvämpi ratkaisu asiaan.

2) **Alusten maksamat väylämaksut**

Väylämaksujen puolitusta jatketaan vuonna 2020. Tämä on hyvä asia. Puolitus on kuitenkin voimassa ainoastaan vuoden 2020 loppuun. Väylämaksujen tuleva taso olisi tärkeää tietää varustamoiden käydessä rahtisopimusneuvotteluja lastinomistajien kanssa. Rahtisopimukset ovat pääosin monivuotisia ja tämän takia epävarmuus väylämaksun tasosta vuoden 2020 jälkeen vaikeuttaa rahtisopimusten tekoa.

Hallitusohjelmassa todetaan," että säilytetään meriliikenteen nykyinen väylämaksujärjestelmä, jonka avulla varmistetaan säännöllinen ympäri vuoden tapahtuva merenkulku Suomeen ja Suomesta." Tätä varustamoelinkeino tukee. Esitämme, että nykyinen väylämaksujen puolittaminen jatketaan myös vuoden 2020 jälkeen.

Helsinki, 21.10.2019

Kunnioittavasti

Suomen varustamot ry

Hans Ahlström

Varatoimitusjohtaja

Liite 1.

Sisällysluettelo
Identifiointiosa
Johdanto
Asian kuvaus
Yleisperustelut
Päätösosa
Lausumat, kannanotot
Osallistujat
Vastalause, eriävä mielipide

Muut esitysmuodot
Asiakirjan painoasu
Dokumentet på svenska

Käsittelytiedot
HE 182/2018 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 28/2018 vp — HE 182/2018 vp

Liikenne- ja viestintävaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyn parantamisesta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyn parantamisesta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta (HE 182/2018 vp): Asia on saapunut liikenne- ja viestintävaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Eduskunta-aloitteet

Esityksen yhteydessä valiokunta on käsitellyt seuraavat aloitteet:

– Lakialoite LA 40/2017 vp Sami Savio ps ym. Lakialoite laiksi meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyn parantamisesta annetun lain 11 ja 12 §:n muuttamisesta
– Toimenpidealoite TPA 39/2017 vp Antero Vartia vihr ym. Toimenpidealoite meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyn parantamisesta annetun lain muuttamisesta matkustaja-alusten miehistökustannustuen leikkaamiseksi

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:
– yksikön johtaja Pasi Ovaska, liikenne- ja viestintäministeriö
– ylitarkastaja Emmi Nykänen, liikenne- ja viestintäministeriö
– neuvotteleva virkamies Kati Jussila, valtiovarainministeriö
– toimitusjohtaja Jan Hanses, Viking Line Abp
– toimitusjohtaja Kari Välimäki, Merimieseläkekassa
– puheenjohtaja Simo Zitting, Suomen Merimies-Unioni SMU ry
– varatoimitusjohtaja Hans Ahlström, Suomen Varustamot ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:
– valtiovarainministeriö
– Suomen Konepäällystöliitto ry

HALLITUKSEN ESITYS JA EDUSKUNTA-ALOITTEET

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyn parantamisesta annettua lakia väliaikaisesti. Valtio maksaisi merenkulun tukena työnantajille takaisin puolet työnantajan osuudesta työttömyysvakuutusmaksuista, joka on maksettu niistä yleisesti tai rajoitetusti verovelvollisista työntekijöistä, joiden osalta on toimitettu ennakonpidätys. Jos on maksettu ennakonpidätyksen sijasta lähdeveroa, työttömyysvakuutusmaksua ei palautettaisi tukena. Ehdotuksella ei muutettaisi muita tukitekijöitä.

Lakia sovellettaisiin vain vuonna 2018 aiheutuneiden kustannusten perusteella maksettavaan tukeen.

Esitys liittyy vuoden 2019 täydentävään talousarvioon ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2019 ja se olisi voimassa vuoden 2019 loppuun.

Lakialoite

Lakialoitteessa LA 40/2017 vp esitetään, että valtion menojen pienentämiseksi sekä matkailu- ja ravintola-alan kilpailuneutraliteetin parantamiseksi matkustajamerenkulun miehistökustannustuki olisi tarkoituksenmukaista ensi tilassa puolittaa.

Viimeksi tallennettu 3.12.2018 16.33

Toimenpidealoite

Toimenpidealoitteessa TPA 39/2017 vp esitetään, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin matkustaja-alusten asiakaspalvelutehtävissä työskentelevään henkilöstöön kohdistuvan tuen puolittamiseksi nykyisestä tavalla, joka parhaiten ottaa huomioon Suomen huoltovarmuuden sekä merenkulkualan kansainvälisen kilpailukyvyn.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Hallituksen esityksestä ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja oikeansuuntaisena. Säädettävän lain mukaan valtio maksaa merenkulun työnantajille takaisin puolet työnantajan osuudesta työttömyysvakuutusmaksuista. Asiantuntijakuulemisessa on tuotu esiin, että vuonna 2016 toteutetun merimieseläkelain uudistuksen oli tarkoitus olla kustannusneutraali varustamoille. Uudistus aiheutti kuitenkin eniten työllistäville varustamoille merkittäviä lisäkustannuksia vuosina 2016—2018. Tämän vuoksi olisi ollut perusteltua ottaa työnantajan työttömyysvakuutusmaksu kokonaisuudessaan merenkulun tuen piiriin.

Valiokunta kantaa huolta siitä, että asiantuntijakuulemisen mukaan nyt esitetyn muutoksen seurauksena uusia aluksia ei ehkä enää liputeta Suomen lipun alle tai aluksia uusliputetaan. Valiokunta katsoo, että viimeistään ensi vuoden lisätalousarvioesityksissä tilanne tulee korjata, kunnes saadaan pysyvämpi ratkaisu asiaan. Valiokunta ehdottaa myös eduskunnan hyväksyttäväksi lausuman, jonka mukaan eduskunta edellyttää,

> että suomalaisen merenkulun kilpailukyvyn parantamiseksi sekä suomalaisten alusten pitämiseksi Suomen lipun alla valtioneuvosto ryhtyy pikaisesti toimenpiteisiin, joilla verotus saatetaan tärkeimpiä vertailumaita vastaavaksi esimerkiksi nettopalkkajärjestelmää käyttäen.

Lakialoite LA 40/2017 vp ja toimenpidealoite TPA 39/2017 vp

Lakialoitteessa LA 40/2017 vp esitetään, että matkustajamerenkulun miehistökustannustuki puolitetaan ja toimenpidealoitteessa TPA 39/2017 vp esitetään, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin matkustaja-alusten asiakaspalvelutehtävissä työskentelevään henkilöstöön kohdistuvan tuen puolittamiseksi nykyisestä tavalla, joka parhaiten ottaa huomioon Suomen huoltovarmuuden sekä merenkulkualan kansainvälisen kilpailukyvyn. Valiokunta toteaa, että hallituksen esityksessä ehdotetut toimenpiteetkään eivät vaikuta riittäviltä huoltovarmuuden ja merenkulun kansainvälisen kilpailukyvyn turvaamiseen. Tämän vuoksi valiokunta esittää lakialoitteen LA 40/2017 vp ja toimenpidealoitteen TPA 39/2017 vp hylkäämistä.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Liikenne- ja viestintävaliokunnan päätösehdotus:

> *Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 182/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen.*
>
> *Eduskunta hylkää lakialoitteeseen LA 40/2017 vp sisältyvän lakiehdotuksen.*
>
> *Eduskunta hylkää toimenpidealoitteen TPA 39/2017 vp.*
>
> *Eduskunta hyväksyy yhden lausuman.* ***(Valiokunnan lausumaehdotus)***

Valiokunnan lausumaehdotus

> *Eduskunta edellyttää, että suomalaisen merenkulun kilpailukyvyn parantamiseksi sekä suomalaisten alusten pitämiseksi Suomen lipun alla valtioneuvosto ryhtyy pikaisesti toimenpiteisiin, joilla verotus saatetaan tärkeimpiä vertailumaita vastaavaksi esimerkiksi nettopalkkajärjestelmää käyttäen.*

Helsingissä 29.11.2018

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Ari Jalonen sin
varapuheenjohtaja Markku Pakkanen kesk
jäsen Olavi Ala-Nissilä kesk
jäsen Jukka Kopra kok
jäsen Suna Kymäläinen sd
jäsen Mia Laiho kok
jäsen Mats Löfström r
jäsen Eeva-Maria Maijala kesk
jäsen Jari Myllykoski vas
jäsen Jani Mäkelä ps

jäsen Jari Ronkainen ps
jäsen Satu Taavitsainen sd
jäsen Katja Taimela sd
jäsen Ari Torniainen kesk
jäsen Sofia Vikman kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Mika Boedeker

VASTALAUSE

Perustelut

Merimieseläkelakia uudistettiin vuonna 2014 (HE 321/2014 vp). Kyseessä oli merimieseläkejärjestelmän kokonaisuudistus, ja tavoitteena oli muun muassa, että uudistus olisi varustamojen osalta kustannusneutraali. Ministerit Orpo ja Berner pyysivät syksyllä 2017 sosiaali- ja terveysministeriötä asettamaan Merimieseläkejärjestelmän uudistuksen tavoitteiden toteutumista tarkastelevan työryhmän. Työryhmässä olivat edustettuina sosiaali- ja terveysministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö, valtiovarainministeriö, Eläketurvakeskus, Merimieseläkekassa ja merenkulun työmarkkinajärjestöt. Työryhmä jätti raporttinsa (Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 30/2018) 8. päivänä elokuuta 2018. Se totesi uudistuksen toteutuneen muutoin tavoitteiden mukaisesti paitsi että uudistus on ollut epäedullinen paljon työllistäville varustamoille eikä se tässä vaiheessa arvioituna ole ollut täysin kustannusneutraali. Työryhmä totesi, että esillä oleva työnantajan työttömyysvakuutusmaksujen palautus merenkulun tuen piiriin vuonna 2018 tarkoittaisi noin 6 miljoonan euron kompensaatiota varustamoille. Nyt käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä ehdotetaan kuitenkin vain 3 miljoonan euron kompensaatiota, mikä on ristiriidassa ministeriöiden yhteisen työryhmän loppuraportin laskelmien kanssa ja myös vuoden 2014 kokonaisuudistuksen kustannusneutraalisuustavoitteen kanssa.

Tukijärjestelmä vaikuttaa välittömästi varustamoiden asemaan ja kansainväliseen kilpailukykyyn. Käytännössä tämä tarkoittaa ulosliputusten riskiä. On tärkeää, että Suomen lippu on yhtä kilpailukykyinen kuin naapurimaiden ja erityisesti Ruotsin. Katsomme, että eduskunnan pitäisi noudattaa työryhmän laskelmia ja että tuen määrä palautetaan samalle tasolle, missä se oli ennen merimieseläkejärjestelmän uudistamista. Näin myös uudistuksen alkuperäiset tavoitteet toteutuisivat.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme

> että lakiehdotus hyväksytään muutoin liikenne- ja viestintävaliokunnan mietinnön mukaisena paitsi 11 § muutettuna seuraavasti ***(Vastalauseen muutosehdotus)***:

Vastalauseen muutosehdotus

11 §

Yleisesti verovelvollisen merenkulkijan merityötulon perusteella maksettavan tuen määrä

Tukena maksetaan tuloverolain (1535/1992) 9 §:n mukaisen yleisesti verovelvollisen merenkulkijan osalta määrä, joka vastaa tukijaksolta maksettua:

1) tuloverolain 74 §:ssä tarkoitetusta merityötulosta toimitettua ennakonpidätystä, joka on toimitettu merityötuloa varten määrätyn ennakonpidätysprosentin mukaisesti; tukea ei kuitenkaan makseta siltä osin kuin ennakonpidätystä on ennakkoperintälain (1118/1996) 17 §:n nojalla korotettu;

2) työnantajan merimieseläkelain (1290/2006) 141 §:ssä säädettyä eläkevakuutusmaksua; merimieseläkelain 141 a §:ssä säädettyä työnantajan eläkevakuutusmaksun korotusta tai alennusta ei huomioida maksettavan tuen määrässä;

3) työnantajan osuutta tapaturmavakuutusmaksusta; sekä

4) ~~puolet~~ työantajan osuutta työttömyysvakuutusmaksusta.

Helsingissä 29.11.2018
Mats Löfström r
Katja Taimela sd
Suna Kymäläinen sd
Satu Taavitsainen sd
Jari Myllykoski vas
Jari Ronkainen ps
Jani Mäkelä ps